

А.А. Гордійчук
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького
Черкаси, Україна
axi.komleva@gmail.com

МІЖПРЕДМЕТНА ІНТЕГРАЦІЯ – АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ

У контексті сучасних вимірів суспільного розвитку відбувається трансформація традиційної місії освіти. Зокрема глобалізація, *інтеграція* та інформатизація як маркери поступу сучасного суспільства потребують від молодого покоління володіння не стільки «портфелем знань і вмінь», скільки «портфелем інструментів» для сталого розвитку впродовж життя. У Концепції Нової української школи [5], з-поміж основних інновацій виокремлено трансформацію змісту загальної середньої освіти та організації навчання в початковій, базовій і старшій профільній школі на компетентнісних та *інтеграційних засадах*. *Інтегрований підхід* все більше й більше залучається до методологічних засад визначення та обґрунтування змісту і специфіки процесу навчання в умовах сучасної школи [3].

Проблематика навчальної інтеграції, на думку О.І. Глобіна [4], є класичною, адже вона виникла в ті часи, коли в школах було запроваджено роздільне викладання навчальних предметів, зумовлене диференціацією наук. Науковець описує становлення і розвиток теорії інтегрованого навчання. Він зазначає, що над цією проблемою працювало багато видатних педагогів та науковців, як от: Ян Амос Коменський, Джон Локк, Дістервег, К.Д. Ушинський та інші. Педагоги з давніх часів наголошували, що зміст одного предмета має наповнюватися поняттями, елементами і фактами з іншого предмета з метою отримання знань не тільки з основ наук, а й різноманітних умінь для їх практичного застосування в житті.

На думку О.І.Глобіна [4], найповніше в класичній педагогіці психолого-педагогічне обґрунтування дидактичної значущості міжпредметних інтеграційних зв'язків дав К.Д. Ушинський. Він вважав, що без зв'язку між навчальними предметами в учнів не може бути системних і цілісних знань. У педагогіці початку ХХ ст. проблема інтеграції в освіті також набула першочергового значення. Зокрема учасники гуртка Московських міських вчителюк (1910 – 1915 рр.) під керівництвом Н. І. Попової розробили програму, в основу якої була покладена ідея якнайповнішого об'єднання предметів у інтегрований курс «Світознавства», що інтегрує в собі навчальні дисципліни гуманітарного і природничо-математичного спрямування в єдиний освітньо-виховний комплекс. Таким чином у 20-х роках освітній процес у школі був побудований на основі комплексних програм, побудованих на основі інтеграції навчального матеріалу різних дисциплін. Сутність комплексної системи викладання полягала в концентрації явищ і об'єктів навколо загальної ідеї. Були виділені три головні навчальні блоки, які визначали спрямованість змісту освіти: суспільствознавство, трудоведення, природознавство. Як результат навчальні предмети позбавлялися своєї самостійності, заняття не давали учням необхідних предметних, а тим більше, систематичних знань [4]. У 1931 р. комплексне навчання було відхилене. Основною причиною стало жорстке протиставлення принципів комплексності й предметності, заперечення самостійної ролі навчальних предметів, що призводило до ігнорування таких найважливіших дидактичних принципів, як науковість, систематичність, послідовність навчання [4]. Навчальні програми 1931 – 1932 рр. формували зміст шкільної освіти на предметній основі. Однак проблема інтеграції в

навчанні постала з новою силою вже у другій половині ХХ сторіччя, у зв'язку з бурхливим розвитком науково-технічного прогресу. У 60-80 роках ХХ ст. з'являються роботи (Ю. А. Самарін), присвячені широким можливостям інтеграції в педагогіці, її об'єктивній необхідності, формам і механізмам реалізації, впливу на структуру педагогічного знання й освіти. Однак, попри широкий спектр теоретичних досліджень, педагогічна практика підтверджувала недостатню практичну реалізованість теоретичних напрацювань. Остання чверть ХХ століття вирізнялася значною увагою вчених до інтеграційних процесів в освіті. На даний час міжпредметна інтеграція потребує переосмислення та наукового обґрунтування з позицій сьогодення. Науковці Ж.-Л.Мартинан, Ж.Фуре [6], І.Акуленко, О.Коломієць, О.Бочко [3] та інші [1; 2] пропагують ідею інтегрованої підходу в сучасній освіті, проголошують принцип інтеграції одним із визначальних принципів сучасного освітнього процесу.

Зауважимо, що концепція інтеграції в освітньому процесі має певні застереження, на яких наголошують, зокрема Ж. Брохі та Ж. Флемон [1], С. Денем та С. Ед [2]. Вчені стверджують, що інтегровані тематичні розділи можуть призвести до поверхневого висвітлення теми, до зайвих навчальних дій, не дати школярам можливості для поглибленого навчання, захоплення міжпредметними зв'язками, їхнє «штучне» поєднання можуть спотворити уявлення учнів про об'єкт вивчення, до формування в учнів неправильного уявлення про школу.

Таким чином, проблема інтеграції в освіті не тільки не втратила свого значення, а й стає все більш актуальною, зважаючи на вимоги, що висувуються суспільством до сучасної школи. Багато педагогів, методистів і вчителів усвідомлюють, що в сучасних умовах інтеграція повинна мати нову якість. Передусім, це – ефективний засіб комплексного розв'язання освітніх завдань через узагальнення й систематизацію знань, цілеспрямоване формування загальнонавчальних і спеціальних умінь, підвищення пізнавального інтересу учнів, однак практика її реалізації ще не є досконалою.

Література

1. Jere Brophy and Janet Fflemon. A caveat: Curriculum integration isn't always a good idea. Educational Leadership. 2000. P. 66
2. Selma Deneme and Selen Ada. On applying the interdisciplinary approach in primary schools. Procedia - Social and Behavioral Sciences 46. 2012. P. 885 – 889
3. Акуленко І. А., Коломієць О.М., Бочко О.П. Інтеграція, як методологічної основи для визначення змісту міжпредметних курсів за вибором. Вісник Черкаського, 2018. №9. С. 42-54
4. Глобін О.І. Міжпредметні зв'язки в умовах профільного навчання математики : методичний посібник. Київ : Педагогічна думка, 2012. – 88 с.
5. Концепція «Нова українська школа» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://mon.gov.ua/Новини%202016/12/05/konczepczziya.pdf> – Дата звернення 25.02.2019.
6. Фуре Ж. Проект «Наука – техника – общество» (НТО) и преподавание научных дисциплин. Перспективы. 1995. Т XXV. №1. С. 27-41.

Анотація. Гордійчук А.А. Міжпредметна інтеграція необхідність сьогодення. У статті описано становлення і розвиток теорії інтегрованого навчання, проблеми сучасного підходу до інтеграції.

Ключові слова: міжпредметна інтеграція, освіта, педагогіка.

Summary. Gordiychuk A. Interdisciplinary integration is a necessity of the present. The article describes the formation and development of the theory of integrated learning, the problem of modern approach to integration.

Keywords: interdisciplinary integration, education, pedagogy.

Аннотация. Гордийчук А.А. Межпредметная интеграция необходимость сегодняшнего дня. В статье описано становление и развитие теории интегрированного обучения, проблемы современного подхода к интеграции.

Ключевые слова: межпредметная интеграция, образование, педагогика.